

Ana Belen Montes: Los Cinco kubatarrak benetan sei ziren

Raul Castrok eta Barack Obamak bukatutzat ematean AEBen eta Kubaren arteko gerra hotza, diplomazia berrezarri eta normaltasunerako urratsak abiatuz, batak eta besteak askatu zituzten bere etsaientzako lanean aritutako espiak. Ez denak, ordea. Texasen dago preso Ana Belen Montes, espioi kualifikatu eta oso berezia: sinetsi egiten du.

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

BIARNOKO MONEIN HERRI TXIKIA honez gero ongi ezagutzen dute Washingtingo Etxe Zurian: Jacqueline Roussie andereak hilero idazten dio gutuna Barack Obamari.

Joan den urtarrilekoan zioen: “Askatasuna maite duten milioika pertsonak bezala, sekulako poza hartu dut jakitean erabaki duzula aske uztea AEBetan hain injustuki espeteratuta zeuden bost kubatarren arteko azken hirurak. Lehen urrats honek, eta iragarri duzun moduan zuen herrialdearen eta Kubaren arteko harreman diplomatikoak berriro ezartzeak, ireki beharko lukete bi herrialdeon artean errespetuzko aro berri bat. Ziur nago erabaki honek zorion ukitu bat ekarriko ziola zuen familiari urte amaierako jaioan”.

Hilero Obamari idazten dion Jacqueline Roussie –72 urte, matematika irakasle gaur erretiraduna– senar Clauderekin Kubara 2003an egindako bisitan maitemindu zen uharteaz eta hasi zen interesatzen han hain famatuak ziren *Los Cinco* presoez. Haiei laguntzen ahalegindu da geroztik Biarnotik.

Segidan diotso Roussiek Obamari, *Le Grand Soir* gune ezkertiaren publiko egin duen idatzian: “Gutun honekin, idatzi dizkizudan 74.a delarik, aipatu nahi nizuke beste kasu mingarri bat Kuba eta AEBen

arteko harremanei lotua eta isilpean geratzen ari dena: Ana Belen Montes kasua”. 2001ean atxilotu eta, heriotza zigorrari gutxigatik eskapu eginik, 25 urteko kondena ezarri dioten Montes agentearena, Kubaren alde espioitza lana AEBen inteligentzi zerbitzuen barnean goreneko mailan egin zuen emakumearen istorioa da.

Asturiastik joandakoen biloba eta jatorriz Puerto Ricokoa zen mediku militar baten alaba, Alemaniako base militar batean sortu zen 1957an. Virginiako unibertsitatean nazioarteko harremanetan diplomatu ondoren, 28 urterekin sartu zen AEBetako inteligentzia zerbitzu militarrean (Defense Intelligence Agency, DIA). Zazpi urtez analista lanetan arituta, nagusiek La Habanara bidali zuten ordezkaritza diplomatikoaren baitan, militar kubanoen antolamendua aztertzerako. Beranduago, 1998an Joan Paulo II. aita santua Kubara joan zenean, han zebilen ezkutuko lanean Montes.

Berataz orain batzuek dioten arren Montes hasieratik ari zela kubatarren alde lanean, 1985etik, atxilotu aurreko urteetan DIAren Kubari buruzko analista nagusia zen. Eliteko agente askok bezala poligrafoaren frogak gaitzitu behar izan zuen zenbait egoera susmagarritan, eta lortu zuen. Familia ere

Defense Intelligence Agency (DIA) agenzia bere garaian zabalduetako irudi handiak erakusten du Ana Belen Montes bere lan onagatik sari bat jasotzen, orduan CIAren zuzendari zen George Teneten eskutik. Irudi txikian Montes kasua ikertu zuen kontrainteligentziako agente Scott W. Carmichaelen plazaratutako liburuaren azala, espeteratu zutenean Montesi egindako argazkiarekin. *Benetako fededuna* da liburuaren titulua, eta gaineko titulu txikiak dio: “Ana Montes, Kubaren espia handiena, ikertu eta atxilotzea barnetik kontatua”. AEBen eta Kubaren arteko giro berriaren barruan, Kubak askatu du DIAren zeukaten laguntzailea saldu zuen agente sekretu kubatarra; aldez yankiek ez dute askatu Montes. Bestalde, 2009tik espetxean dago Walter Kendall Myers funtzionarioa ere, 30 urtez Atzerri Ministeritzan kubatarren alde espioitzan aritu izanagatik bizi osorako kondenatuta.

arras fidatzekoa du: Tito eta Lucy bi neba-arrebak FBIari ari dira. Mutil-lagun ohia ere DIAko agentea zuen.

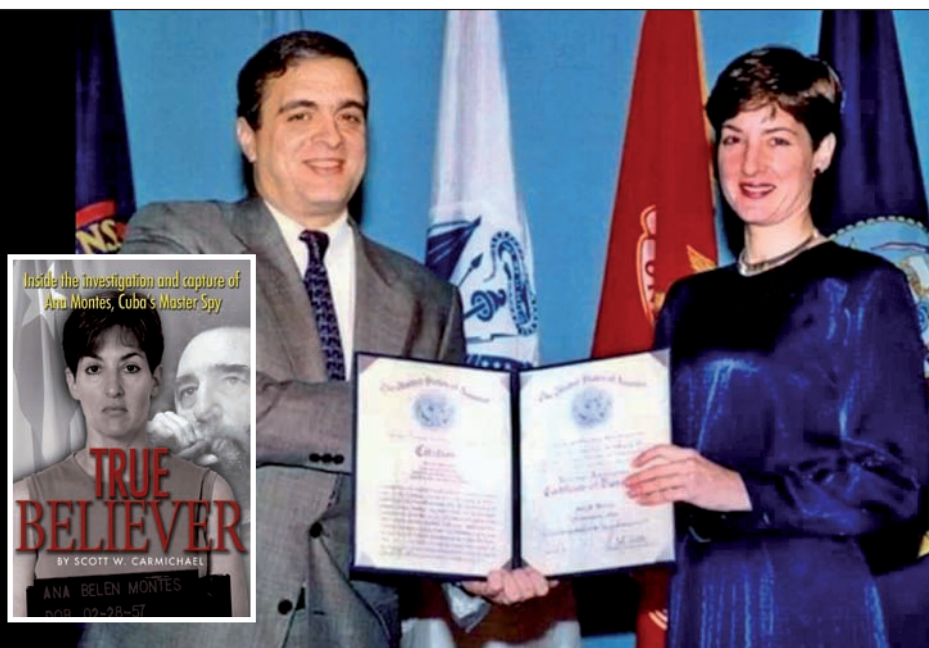
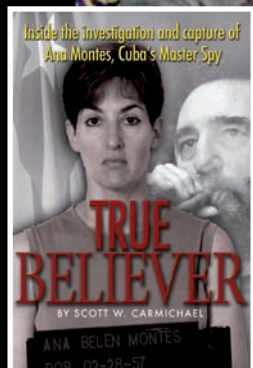
Bitartean, epaiketaren demonstratutzat geratu zenez, espioitzako nobela klasikoetakoekin parekatzeko moduko lana ari zen burutzen Montes. Bere goi kargutik kontrolatzen zituen bai AEBek Kuban zeukaten agente eta sareak eta bai yankiek zekitena kubatarrek AEBetan zeukaten agenteez. La Habanako bere kontaktuekin telefono publikoetatik eta irratiz komunikatzen zen informazioa pasatzeko.

Montes izan omen zen, diote, kubatarrei zehaztu ziena El Salvadorren armada yankiak non zeukan base militar klandestino bat; ondoren gerrillari salvadortarrek eraso omen zuten base hori.

Espia fededuna

Kontrainteligentziako agente Scott W. Carmichaeli eman zioten DIAtik Montesi buruzko susmoak argitzea eta 2001eko irailaren 20an atxilotu zuten Montes. Epaiketa eta kondenaren ondoren, Carmichaelen liburuaren idatzi zuen orain arte kubatarrek AEBetan eduki duten espia kualifikatuaren bere bertsioa emanez.

Adierazgarria da ipini zion titulua: *True Believer*, euskaraz Beneta-

ko Sinestuna edo Egiaz Konben-
tztua ipini beharko genukeena.
Carmichalek kopiatu zion Eric
Hoffer (1902-1983) filosofoari,
honek titulu bera ipini baitzion
masa mugimenduen eta lider eta
militante politikoen osagai psikolo-
gikoa –kausa handi bati zaion
sinesmena, norberari kausaren
defentsan aritzeak ematen dion
segurtasuna– deskribatzen duen
obra bati.

Izan ere, bai epaiketa osoan zehar
eta bai gero, espetxetik bidali izan
dituen gutunetan Ana Belen Monte-
sek erakutsi du ez zuela Kubako
aginte sozialistaren aldeko lana egin
diruagatik baizik eta kubatarrek
beren bide propioa egiteko eskubi-
dea daukatela sinesten zuelako.

Fiskalarekin negoziatu zuen
arren heriotza zigorra saihestuz 25
urteko kondena onartzeko, Monte-
sek esan zuen epaiketaren azken
hitzean: “Epaile jauna, zure aurrean
nago egin dudalako zenbait gauza
legeari ez baina nire kontzientziari
jarraituz. Gure gobernuaren Kuba-
rekiko politika krudela da eta bide-
gabea, sakonki erasokorra, eta
behar moral bat sentitu dut uhar-
teari laguntzeko defenditzen guk
gure sistema politikoa eta gure balo-
reak inposatzeko ahaleginaren kon-
tra”.

Eta aurrerago: “Menturaz moral-
ki arbuiagarria gerta daiteke Kuba-
renganako gure politikari erantzute-
ko nire modua. Agian Kubak presio
ekonomiko eta politikoetatik aske

bizitzeko daukan eskubideak ez du
justifikatzen nik lagundu izana
Kubari informazio sekretuak ema-
nez bere burua defenditu ahal izan
zezan. Nik soilik esan dezaket egin
dudala injustizia larri bat konpon-
tzeko zuzena iruditu zitzaidana”.

Gaur Ana Belen Montes da
25037-016 zenbakidun preso
Carswelleko presondegi milita-
rrean. Psikiatria atalean daukate,
nahiz eta berak arazo psikikorik
eduki ez. 14 urte pasata, isolamen-
du osoan daukate. Aita eta senideak
ikusi ditzake tarteka, ez beste inor.
Debekatuak ditu telefono deiak,
prentsa, liburuak, telebista, kanpo-
tiko paketeak.

Barack Obamak eta Raul Castrok
sinatu dutenean AEBen eta Kuba-
ren arteko harreman diplomatikoak
berrezartzea, tratua barruan
zihoan espoitzagatik atxilotutakoak
askatzea. Yankiek askatu dituzte *Los
Cinco* famatuetatik azken hiruak.

Trukean kubanoek libre utzi
Alan Gross amerikarra eta kubatar
misteriotsu bat, gero jakin dena zela
Rolando Sarraff Trujillo, CIAk
Kubako zerbitzu sekretuetan infil-
tratuta zeukan goi kargua. Sarraff
Trujilloren lanarekin lortu zuen,
antza, CIAk mozorroa kentzea *Los
Cinco* famatuiei... eta Ana Belen
Montes berari.

2027a arte preso egon behar
duen emakumearentzako indultoa
eskatuz idatzi dio Obama presi-
denteari Moneindik Jacqueline
Roussiek: “Ana Belen Montes,
bere kontzientziari obedituz, nola-
bait izan da Kubaren eta Estatu
Batuen gaurko harreman berrien
aitzindaria”. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira